

Seletuskiri

A. A-G. 2/506, 21.04.2009

põllumajandusministri määruse "Loomade karjatamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 45⁴ lõike 2 ja § 45⁵ lõigete 2 ja 3, komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), artikli 27 lõike 11, artikli 44 lõigete 1 ja 2 ning komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), artikli 4 lõike 1 ja artikli 18 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud "Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013" (edaspidi *arengukava*).

Määruse eelnõu eesmärgiks on sätestada loomade karjatamise toetuse saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord, toetuse määr, toetuse vähendamise alused ja kord ning toetuse maksmise kord.

Toetus antakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 36 punkti v) loomade heaolu toetus ja artikli 40, loomade heaolu toetus, alusel ning arengukava 5. peatüki meetmes 2.4 Loomade heaolu: loomade karjatamise toetus, toodu kohaselt. Toetust antakse põllumajandustootjatele, kes vabatahtlikult täidavad loomade heaoluga seotud kohustusi. Toetust makstakse nõuete eest, mis ületavad määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) 1452/2001, (EÜ) 1453/2001, (EÜ) 1454/2001, (EÜ) 1868/94, (EÜ) 1251/1999, (EÜ) 1254/1999, (EÜ) 1673/2000, (EMÜ) 2358/1971 ja (EÜ) 2529/2001 (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1–69), artikliga 4 ja III lisaga kehtestatud kohustuslikke nõudeid ning muid asjakohaseid siseriiklike õigusaktidega kehtestatud ja arengukavas kindlaksmääratud kohustuslikke nõudeid. Komisjoni määruse 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), artikli 27 punkti 7 kohaselt, peavad toetuse aluseks olevad kõrgemad nõuded tagama vähemalt ühe järgnevatest nõuetest:

- a) loomade loomulikele vajadustele paremini vastav vesi ja sööt;
- b) pidamistingimused, nagu ruumi suurus, allapanu, loomulik valgus;
- c) väljapääsuvõimalus;
- d) süstemaatilise vigastamise, isoleerimise või alalise lõastamise puudumine,
- e) peamiselt põllumajanduslikust tootmisviisist ja/või pidamisviisist tingitud patoloogiate ennetamine.

Välkarjatamine võimaldab rohusööjatele põllumajandusloomadele loomuomast käitumist ja elukeskkonda. Värske karjamaarohi on täisväärtuslik loomasööt.

Liikumine, värske õhk ja loomulik keskkond tugevdab loomade immuunsüsteemi ja tervist, vähendab jalgade ning hingamisteede haigusi, soodustab sigivust ja noorloomade arengut. Väljas viibimine vähendab loomade sisetingimustes ruumikitsikusest tingitud stressi.

Kuna loomakasvatases võetakse kasutusele järjest enam lautasid, kus loomade laudast väljasaamise võimalused on piiratud, tuleks rohkem tähelepanu pöörata rohumaal karjatamise toetamisele ja propageerimisele.

Arengukava 2. telje meetmed on suunatud keskkonna ja paikkonna säilitamisel ning seepärast on antud toetuse väljatöötamisel arvestatud ka meetme mõju keskkonnale. Ekstenstiivne karjatamine soodustab taimkatte mitmekesisust ja aitab tagada põllumajandusmaastiku hoolduse, hoides avatuna rohumaad. Ekstensiiivselt karjatavad alad on heaks elukeskkonnaks lindudele ja karjatamisega kaasnev suur selgrootute hulk suurendab neist toituvate lindude toidubaasi. Karjatamine on traditsiooniline põllumajandustegevus, mis aitab säilitada väärtuslikke poollooduslikke kooslusi ja rikastab seeläbi maastikupilti ning suurendab bioloogilist mitmekesisust.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Merje Põlma (tel 625 6575) koostöös Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) spetsialistidega. Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna koosseisuväline teenistuja-peaspetsialist Ketlyn Vällo (tel 625 6206). Keeleliselt toimetas eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse määr. Toetuse määra arvutamisel on aluseks võetud karjatamisega seotud kulud: suurenenud tööjõukulu seoses karjatamise korraldamise ja arvestuse pidamisega; karjatarade korrashoid; joogivee tagamine karjamaal, saamatajäänud tulu karjatatavalt pinnalt.

Eelnõu § 3 lõikega 1 sätestatakse nende isikute ring, kes võivad toetust taotleda. Eelnõu kohasel võivad toetust taotleda füüsiline isik, juriidiline isik, seltsing ning muu isikute juriidilise isiku staatusega ühendus, kes tegeleb karjatatavate põllumajandusloomade pidamisega.

Lõike 2 kohaselt makstakse toetust karjatatavate veiste, lammaste, kitsede ja hobuste kohta, keda karjatamisperioodil rohumaal karjatatakse. Karjatatavaks rohumaaks võib olla pikaajaline või lühiajaline kultuur- või looduslik rohumaad või poollooduslik kooslus (puiskarjamaa, puisniit, rannaniit, lamminiit, soostunud niit, sooniit, loopealne, kadastik, nõmm, aruniit). Selle määruse tähenduses loetakse karjamaaks seda rohumaad, kus parajasti loomi karjatatakse. Karjatamiseks ei loeta loomade vabaõhualal (väljalutusalal) viibimist ja seal etteantud sööda söömist. Karjatamise puhul sööb loom rohtu otse rohumaalt.

Loomad, kelle kohta taotletakse toetust, peavad olema registreeritud taotleja nimele *PRIA* põllumajandusloomade registris vähemalt 2. maist kuni 31. augustini k.a..

Hobuste kohta peab olema välja antud pass. Taotleja peab olema loomapidaja, aga ei pea olema loomade omanik.

Lõike 3 kohaselt on maksimaalne loomade koguarv, kelle kohta saab taotleja toetust taotleda, reguleeritud loomkoormuse abil. Lubatud maksimaalne loomkoormus on kuni 1,4 ühikut rohumaa hektari kohta. Rohumaana arvestatakse seda põllumajandusmaad, mida taotlejal on õigus kasutada ja mida taotleja näitab taotluse lisas toodud põldude loetelus püsirohumaana (looduslik rohumaa, pikaajaline rohumaa) või lühiajalise rohumaa, millel kasvatatakse heintaimi. Rohumaa näidatakse ära ka põllumassiivi kaardil. Juhul kui rohumaa andmed ei ole kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, esitab taotleja katastri kaardi või muu kaardimaterjali, kuhu on märgitud loomade karjatamiseks kasutatavate rohumaaade piirid ja katastrinumbrid. Loomkoormuse arvestamisel võetakse arvesse ka poollooduslikud kooslused, mille kohta on taotletud põllumajandusministri 11. jaanuari 2008.a määruse nr 2 "Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord aastateks 2007-2013" alusel poolloodusliku koosluse hooldamise toetust. Rohumaad, mille kohta on taotletud põllumajandusministri 2. aprilli 2009. a määruse nr 44 "Mahepõllumajandusliku tootmise toetuse saamise nõudeid, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" sätestatud mahepõllumajandusliku tootmise toetust või „Eesti maaelu arengukava 2004–2006“ raames mahepõllumajandusliku tootmise tegevuse eest põllumajanduslikku keskkonnatoetust, loomkoormuse arvestamisel arvesse ei võeta.

Taotleja ei pea loomi kõigil taotlemisel näidatud rohumaaadel karjatama. Karjatavad rohumaad ja karjatamiskoormuse otsustab taotleja, võttes arvesse ka käesolevas määruses toodud nõudeid. Karjatatavaid rohumaid võib lisaks karjatamisele ka niita. Taotleja võib loomi, kelle kohta ta toetust taotleb, karjatada ka teise isiku kasutuses oleval rohumaal.

Loomkoormuse kehtestamisest tulenev piirang on vajalik soodustamiseks ekstensiivset loomapidamist ja karjatamist. Just ekstensiivne karjatamine aitab säilitada bioloogilist mitmekesisust.

Lõikes 4 sätestatakse, et loomade karjatamise toetust ei maksta nende loomade kohta, kelle kohta on taotleja taotlenud arengukava 5. peatüki alameetmes 2.3.2 "Mahepõllumajandusliku tootmise toetus" sätestatud mahepõllumajandusliku tootmise toetust või kes on mahepõllumajanduse registris. Mahepõllumajanduslikult peetavate loomade puhul peab järgima mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõudeid. Komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008, 5. september 2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga, art 14 punkti 2 kohaselt peavad taimetoidulised pääsema karjamaale rohtu sööma alati, kui tingimused seda võimaldavad. Seega on loomade karjatamine üks mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõuetest, mida karjatatavate loomade kohta mahepõllumajandustootja peab järgima, ning täiendav loomade karjatamise toetuse maksmine ei oleks õigustatud.

Taotlejad, kes arengukava raames taotleavad poolloodusliku koosluse hooldamise toetust, võivad saada ka loomade karjatamise toetust. Poollooduslike koosluste hooldamise toetust võib saada ka ainult rohumaad niites. Täiendav toetus

karjatavatele loomadele motiveeriks maa valdajat enam tähelepanu pöörama karjatamisele, mis on küll kallim ja töömahukam, kuid tihti sobivam hooldusviis. Loomade karjatamise toetusega ja poolloodusliku koosluse hooldamise toetustega kompenseeritakse erinevaid kulusid ja saamatajäänud tulusid, mida toetuse saamiseks sätestatud nõuete täitmine kaasa toob.

Lõikes 5 tuuakse ära tabel loomade ühikuteks ümberarvutamiseks.

Lõikes 6 sätestatakse kohustus. Taotleja võtab toetuse esmakordsel taotlemisel kohustuse tegeleda selle määruse nõuete kohase loomade karjatamisega kogu kohustuseperioodi jooksul, milleks on viis aastat. Taotleja võib taotleda loomade karjatamise toetust kohustuseperioodi eri aastatel erinevale arvule ja eri liiki karjatavatele loomadele, kuid toetust tuleb taotleda ja selle määruse nõuete kohase loomade karjatamisega tuleb tegeleda ning loomi pidada 2. maist kuni karjatamisperioodi lõpuni igal aastal vähemalt 2 ühiku ulatuses.

Taotleja ei pea karjatama rohumaal kõiki oma majandusüksuses olevaid veiseid, kitsi, lambaid ja hobuseid. Taotleja esitab igal kohustuseaastal taotluse lisa, kus märgib loomagrupi kaupa loomade arvu, keda ta karjatamisperioodil karjatab ja peab oma karjas vähemalt 2. maist kuni karjatamisperioodi lõpuni sellel kohustuse aastal. Taotleja võib karjatada taotluses toodud loomade koguarvust suuremal arvul loomi, kuid nende loomade kohta toetust ei maksta.

2 ühiku suurune kohustus on kehtestatud, et ära hoida ebaproportsionaalselt suuri administreerimise kulusid väga väikesemahuliste taotluste korral, ent jätta taotlejale võimalus oma loomakasvatuse mahtude paindlikuks korraldamiseks kiirelt muutuvast majanduskeskkonnas. Suuremale arvule kui ühele loomale toetuse võtmine aitab tagada kariloomadele sotsiaalse suhtluse. Samas võimalus võtta toetus väikesele arvule loomadele toetab ekstensiivset põllumajandust ja väikesi majapidamisi, mis tihti paiknevad ääremaaadel, kus asuvad väärtuslikud looduslikud rohumaad ning poollooduslikud kooslused. Taoliste looduslike rohumaade bioloogilise mitmekesisuse hoidmiseks võib karjatamine olla parim hooldusvõte. Näiteks on karjatamine sobivaim viis rannaniitude hooldamisel.

Lõigetes 7 ja 8 sätestatakse vastavalt arengukavale nõue täita häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi ja kohustuslikke majandamisnõudeid.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse baasnõuded, milleks on õigusaktidest tulenevad karjatamisega seotud nõuded. Lõikes 1 sätestatud baasnõue, mille kohaselt peab loomapidaja võimaldama vastavalt looma liigile ja eale kohases koguses sööta ja joogivett, on toodud "Loomakaitseaduse" § 3 lõike 2 punktis 3. Lõikes 2 sätestatud baasnõue, mille kohaselt peab looma välitingimustes halbade ilmastikuolude eest kaitsma, ning lõikes 3 sätestatud baasnõue, mille kohaselt peavad karjamaa ja piirdeaed olema looma tervisele ohutud, tulenevad Euroopa põllumajandusloomade kaitse konventsioonist. Nimetatud konventsioonile alla kirjutades kohustus Eesti kohaldama konventsiooni põhimõtteid Eesti territooriumil.

Konventsiooni lisadest tuleneb, et juhul kui loomi peetakse väljas alal, kus puudub looduslik varjualune või -koht, tuleks loomadele võimaldada ilmastikukaitset ja halbade ilmastikuolude korral varju alla mineku võimalus luua. Karjamaade valimisel ja korrashoidmisel peaks loomapidaja vältima võimalikke füüsilisi, keemilisi või muid terviseriske loomadele, sealhulgas tuleb karjamaalt eemaldada looma tervist ohustada

võivad teravad esemed. Piirdeaed ei tohi põhjustada looma vigastumist. Lammaste ja kitsede välisaediku piiretes okastraati kasutada ei tohi, v.a üleminekuajal, mil Eestis okastraadi kasutamise keeld veel ei rakendu. Välisaediku piiretes ei tohi kasutada selliste avadega võrku, millesse lamba või kitse pea võib kinni jääda. Elektritara kasutamise korral peab see olema tootja poolt nõutavas töökorras, et välistada oht looma tervisele. Elektrikarjusest tulev šokk võib olla vaid hetkeline.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse õigusaktides sätestatud ja arengukavas toodud baasnõuetest rangemad nõuded, mida taotleja peab loomade karjatamisel täitma ja mille täitmisel tekkivat lisakulu ja saamatajäänud tulu toetus aitab kompenseerida.

Lõike 1 kohaselt peab karjatamisperioodil iga päev loomi karjatama, kui nende tervislik seisund seda lubab. Karjatama ei pea haigeid, lõpptiineid, poegivaid või äsjapoeginud loomi või taudileviku ohu korral. Karjatama ei pea ka vastpüगतud lammast või indlevat looma, keda seemendamise eesmärgil siseruumides hoitakse või muudel taolistel juhtudel. Looma ei pea karjatama, kui maapinna seisukord või ilmastikuolud seda ei võimalda (liiga kuum ($\geq +25^{\circ}\text{C}$) ja kuiv ilm, väga tugev keskpäevane päikesekiirgus, väga tugev tuul või tugev kestev vihm, maapind on liigmärg, rohu ulatuslik ärakuivamine tänu pikale põuaperioodile jmt).

Lõike 2 kohaselt peab karjatamisperiood hõlmama ajavahemikku 1. juuni kuni 31. august, kui kaitse-eeskiri, kaitsekorralduskava või liigi tegevuskava ei sätesta teisiti. Hilisem karjatamise alguskuupäev on soodne eelkõige looduslikel ja poollooduslikel rohumaadel pesitsevatele lindudele, siiski ei piirata varasemat karjatamist, kuna värske kevadine rohi on väärtuslik loomasööt. Kui karjatamise alguskuupäev on kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigitegevuskavas sätestatud, võib loomi karjatada kavas sätestatud ajast alates. Karjatamisperioodil peab loomi iga päev karjatama. Karjatamisperioodi arvatakse sisse ka päevad, mil mõjuvatel põhjustel loomi karjatada ei saa (ilmastik, maapind, looma tervislik seisund või muu erandlik asjaolu või vääramatu jõud ei võimalda). Mõjuvateks põhjusteks, miks looma karjatada ei saa, loetakse ka looma osalemine näitusel, jõudluskatsetel, võistlusel, ratsamatkal, ratsutamistreeningul jmt.

Lõike 3 punktis 1 sätestatakse karjatamispäeviku pidamise nõue. Päevikus kantakse andmed kuupäevaliselt, milliseid loomi ja millisel rohumaal karjatati. Juhul, kui loomi karjatatakse samal rohumaal pikema perioodi jooksul, märgitakse päevikusse kuupäev, millal rohumaal karjatamist alustati ja millal lõpetati. Karjatatavad loomad märgitakse päevikusse arvuliselt loomagruppide (liik, arv) kaupa, märkida võib ka isendite kaupa. Päevikusse võib märkida ka need loomad, keda karjatatakse, kuid kelle kohta toetust ei taotleta. Karjatamispäevikut peetakse paber kandjal või elektroonselt vabas vormis. Karjatamise andmed võib märkida ka põlluraamatusse. Karjatamise andmete ülesmärkimine ja säilitamine on vajalik karjatamise paremaks planeerimiseks ja kontrollimiseks.

Lõike 3 punkti 2 kohaselt peab karjatatav territoorium olema ümbritsetud piirdeaiaga, et tagada loomade ohutu viibimine karjamaal. Piirdeaiaks võib kasutada nii statsionaarset kui ka ajutist teisaldatavat tara. Taraks võib olla: puidust või kivist karjaaed; korras ja ohutu elektrikarjus; traadist tõke või võrkaed. Piirdetara ei tohi põhjustada loomadele vigastusi või tarasse kinnijäämist. Tarastamine ei ole kohustuslik loodusliku rannaniitude mereäärsel küljel ja kaitstavatel loodusobjektidel asuvate lamminiitude jõeäärsel küljel. Erand on vajalik eelkõige poollooduslike koosluste hooldamiseks, kuna loomad söövad meelsasti roogu, mis kasvab veepiiril,

ja aitavad seeläbi hoida veekogude kaldad avatuna. Loomade ohutus ja liikumise piiramine on lubatud tagada ka karjase (karjapoisi) abil.

Lõike 3 punktis 3 sätestatakse nõue tagada loomadele karjamaal joogivesi ja pidev vaba juurdepääs sellele. Nõue tagada loomadele joogivesi on sätestatud ka "Loomakaitseaduse" §-s 3. Siiski on vajalik täiendavalt sätestada, et joogivesi peab ka karjamaal pidevalt saadaval olema. Joogiveeks peab olema puhas magevesi. Kui karjamaal ei leidu sobivat looduslikku veekogu, tuleb joogivesi karjamaale viia.

Lõike 3 punktis 4 sätestatakse nõue tagada loomadele ohutu liikumine karjamaa ja loomakasvatushoone vahel. Loomade liikuma ajamisel on keelatud kasutada elektripiitsa või muid elektrilisi stimulaatoreid, samuti on keelatud loomade karjamaale ajamine mootorsõidukiga. Selliste vahendite kasutamise korral on loomad sunnitud kiirelt liikuma ja võivad end vigastada. Karjatavate loomade veol veovahendiga karjamaa ja loomakasvatushoone vahel peab taotleja tagama loomade ohutu veo ning peale- ja mahalaadimise. Loomade vedamisel tuleb järgida "Loomakaitseaduse" § 20 lõike 1 kohaselt nõukogu määruses (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT L 3, 05.01.2005, lk 1-44), sätestatud nõudeid. Ka karjateed peavad olema loomadele ohutud.

Lõike 3 punkti 5 kohaselt on ülekarjatamine keelatud. Ülekarjatamine vähendab oluliselt taimestiku kasvu, kvaliteeti ja mitmekesisust ning võib viia rohukamara hävimiseni. Samuti viib ülekarjatamine muldade liigse kinnitrampimiseni, suurendab veereostuse riski ja loomade parasiitidega nakatumise ohtu, kuna loomad on sunnitud sööma väljaheidete lähedalt. Ülekarjatamise vältimiseks tuleb valida sobiv karjatamiskoormus, lisaks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada, karjatada loomaliike vahelduvalt. Ülekarjatamine on välditud, kui looduslik taimestik järgmiseks vegetatsiooniperioodiks taastub.

Lõike 3 punkti 6 kohaselt ei tohi looduslikku rohumaad ja poollooduslikku kooslust üles harida ning seal ei tohi kasutada väetisi ja taimekaitsevahendeid. Nõue aitab tagada bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse säilimise.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse toetuse taotlemiseks vajalikud dokumendid ja nende esitamise tähtaeg. Sätestatakse ka see, mis ajal ja millised dokumendid tuleb esitada järgnevatel kohustuseaastatel.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine.

Lõike 1 kohaselt vaatab PRIA taotluse ja muud esitatud dokumendid läbi ning kontrollib nendes esitatud andmete õigsust ja taotleja vastavust toetuse saamise nõuetele.

Lõigete 2 ja 3 kohaselt teeb kohapealset kontrolli taotlejate juures kohustuslike majandamisnõuete täitmise üle Taimetoodangu Inspeksioon (TTI), Veterinaar- ja Toiduamet (VTA) ja Keskkonnainspeksioon (KKI) vastavalt oma pädevusele ja vastavate õigusaktide kohaselt ning heade põllumajandus- ja keskkonningimuste täitmise üle PRIA.

Lõike 3 kohaselt kontrollib PRIA baasnõuete ja täiendavate karjatamise nõuete täitmist vähemalt 5% taotlejate juures. Vajadusel kaasab PRIA VTA eksperte.